

Foto A. R. Balk

Jaarverslag 2024

Voorwoord

2024 bleek een jaar van verandering en voortzetting. In 2024 is gekozen voor een grotere locatie voor de Zoogdierdag, namelijk Burgers' Zoo in Arnhem. Hierdoor konden op zaterdag 23 maart veel meer bezoekers dan voorgaande jaren genieten van en leren over onze wilde zoogdieren.

2024 was ook het Jaar van de hermelijn. Deze soort heeft het -net als veel andere marterachtigen- de laatste jaren zwaar in Nederland en het is dan ook erg goed dat er veel media-aandacht is gegeneerd om dit mooie dier onder de aandacht te brengen.

2024 was weer een druk jaar voor de Stichting. Het landelijke ecologentekort werd uiteraard ook hier gevoeld maar desondanks is er weer meer werk verzet dan eerdere jaren.

De effecten van polarisatie laten ook ons niet onberoerd. De onderzoeksresultaten van de Stichting worden daardoor regelmatig als bevooroordeeld weggezet. De commissie Zoogdierorganisatie2.0 is dan ook verder gegaan met kijken of splitsing van Vereniging en Stichting de impact van beide organisaties kan vergroten.

De wereld verandert en wij zullen ons daartoe moeten verhouden. Wij zullen ons echter hoe dan ook onverminderd blijven inzetten voor het welzijn van de populaties wilde zoogdieren in Nederland.

Hero Prins, *voorzitter*

Piet Bergers, *directeur-bestuurder*

De Zoogdierverseniging en Zoogdierstichting brengen mensen bijeen die kennis verzamelen, ontwikkelen en uitdragen met als doel de bescherming van in Nederland levende, wilde zoogdieren en hun leefgebieden.

De stichting ondersteunt de vereniging en voert daarnaast in opdracht diverse onderzoeks- en advieswerkzaamheden uit met betrekking tot wilde zoogdieren in Nederland.

Dit is het gezamenlijke jaarverslag over 2024.

Inhoud

Pagina 4

Jaaroverzicht

Pagina 5

Zoogdieren in het nieuws

Pagina 9

Jaar van de hermelijn

Pagina 11

Onderzoek & monitoring

Pagina 14

Bescherming

Pagina 16

Kennisoverdracht

Pagina 19

Werkgroepen

Pagina 22

Organisatie en financiën

Foto Johann Prescher

De Zoogdiervereniging en Zoogdierstichting hebben ten doel zich in te zetten voor de studie en de bescherming van in Nederland levende, wilde zoogdieren en hun leefgebieden en voorts het verrichten van al hetgeen daarmee in de meest ruime zin verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn. De Zoogdierstichting heeft ook de doelstelling om de Zoogdiervereniging te steunen.

Beide organisaties hebben de ANBI status, met de bijbehorende rapportageverplichtingen. Daarom wordt achterin dit jaarverslag weergegeven welke van de uitgelichte activiteiten zijn uitgevoerd door de vereniging, de stichting of gezamenlijk.

Jaaroverzicht

2024 in cijfers

1.989

Leden

14

Werkgroepen

17.871

Waarnemers

84

Verskillende zoogdier-
soorten doorgegeven

25.401

Kilometerhokken met
zoogdierwaarnemingen

8.933

Volgers op X

1.570

Volgers op Instagram

10.101

Volgers op LinkedIn

5.914

Volgers op Facebook

55

Berichten op
NatureToday.com

Foto Erik Korsten

17 en 18 februari
Mollentelling

Foto Rick Sharloch

21 maart
**Cursus vleermuisgeluiden
voor gevorderden**

Foto Glenn Lelieveld

23 maart
Zoogdierdag

Foto Erik Korsten

24 - 26 mei
Vleermuistuintelling

Foto Richard Witte

1 en 8 juni
**Wilde kat excursie
Noord-Brabant**

Foto A.R. Balk

17 - 19 juni
Excursie 'Otter over de grens'

Foto Rob Koelman

26 oktober
VLEN-dag

Foto A.R. Balk

10 december
Webinar kleine marters

Overige activiteiten
**Bekijk de agenda op
www.zoogdierverseniging.nl**

Foto Saxifraga-Tom Heijnen

Zoogdieren in het nieuws

Regelmatig komen zoogdieren in het nieuws en bereiken we via de media veel mensen met onze kennis. Hier een kleine greep uit het overzicht van 2024.

Zoogdieren in het nieuws

Huis- en hobbydierenlijst zoogdieren van kracht

Vanaf 1 juli 2024 is de huis- en hobbydierenlijst van kracht en mogen er nog maar 30 soorten zoogdieren als huisdier gehouden worden. Hierdoor wordt het in de toekomst niet meer mogelijk om veel soorten exotische zoogdieren te houden, fokken of te verhandelen. Een lang gekoesterde wens van de Zoogdierverseniging gaat hiermee in vervulling.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

eDNA als methode om (sneller) vleermuizen op te sporen

Recent zijn de tussenresultaten gepresenteerd van twee onderzoeken naar eDNA (environmental DNA, genetisch materiaal dat aanwezig is in de omgeving) als methode om vleermuizen en verblijfplaatsen van vleermuizen op te sporen.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Keutels als graadmeter voor gezonde veenweides

Op 2 oktober organiseerde VeenVitaal, in samenwerking met de Zoogdierverseniging en Staatsbosbeheer, het allereerste Noordse woelmuisfestival. Deze unieke dag bracht vrijwilligers uit verschillende organisaties samen om op zoek te gaan naar keutels van de zeldzame Noordse woelmuis.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Zoogdieren in het nieuws

Foto Jos Marcelissen

Schrappen van inbouwvoorzieningen kost juist geld en tijd

Minister Keijzer van VRO heeft besloten de nieuwe landelijke regels voor het integreren van inbouwvoorzieningen voor huismus, gierzwaluw en vleermuizen in nieuwbouw en bij grootschalige renovaties te schrappen. Dat lijkt alle partijen die jaren hebben gewerkt aan het opstellen van deze regels een slechte zaak.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

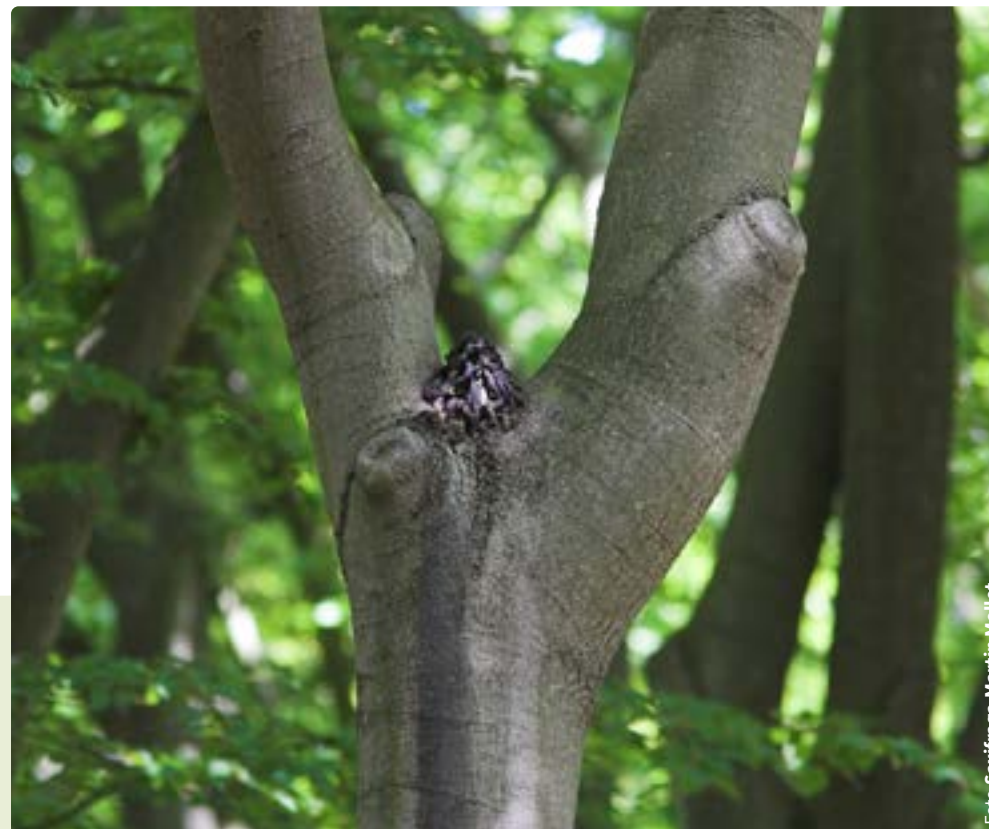

Foto Saxifraga-Martin Mollet

Het verborgen leven van onze zoogdieren

Rond de Kerst is de perfecte tijd om de natuur in te gaan en hopelijk ook dieren te zien. Veel zoogdieren zijn echter 's nachts actief en leven een voor ons verborgen leven. Ze laten wel sporen van hun aanwezigheid achter. Daardoor kan je zien welke dieren er geweest zijn en krijg je een idee van hun activiteiten.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Zoogdieren in het nieuws

Foto Johann Prescher

Help, je bent door een vleermuis gebeten; wat nu?

Ozzy Osbourne beet ooit de kop van een vleermuis af tijdens een concert. Ook de Amerikaanse zangeres Taylor Momsen zou onlangs belaagd zijn door een vleermuis toen ze op het podium stond als voorprogramma van AC/DC. Maar wat doe je eigenlijk als je door een vleermuis gebeten wordt?

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Foto RTV Utrecht/Nathalie Ringrose

Zoëy over langoren

Het gebied rond het Utrechtse Sciencepark is een uitermate geschikt stukje natuur om konijnen en hazen van dichtbij te bekijken. Eddy doet dat met Arjan Veersma, lid van de werkgroep Langoren van de Zoogdierverseniging.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

Foto Edwin Giesbers

Bescherming van de eikelmuis

In Zuid-Limburg woont een bijzonder diertje; de eikelmuis. Al jaren zet Ellen van Norren van de Zoogdierverseniging zich in om de leefomstandigheden voor de eikelmuis te verbeteren. Twee keer per jaar gaat ze het bos in, om te kijken hoe het met ze gaat.

[Klik hier om het hele bericht te lezen](#) →

2024: Jaar van de hermelijn

Foto Maarten Breedveld

2024 was het Jaar van de hermelijn. De Zoogdiervereniging heeft de hermelijn uitgekozen doordat de Werkgroep Kleine Marterachtigen (WKM) in 2023 de hermelijn als 'Het jaar van' soort heeft voorgedragen, samen met een plan van aanpak. Veel Nederlanders weten niet dat de hermelijn een inheemse soort is met een lange geschiedenis en dat in de afgelopen vier jaar een alarmerende afname van de Nederlandse hermelijnenpopulatie is waargenomen. Om daar verandering in te brengen ging de werkgroep aan de slag om de bekendheid van de hermelijn te vergroten. Er werden diverse activiteiten georganiseerd en de hermelijn kreeg veel aandacht in de nationale pers, op televisie en op de radio. Het begon aan tafel bij Vroege Vogels om te praten over de noodzaak en doelen van het Jaar van de Hermelijn. Nog geen week later werd de werkgroep platgebeld vanwege een hermelijn die in het Zuid-Hollandse natuurgebied Polder den Hoek in het ijs gevonden werd. Op RTL Nieuws kon de werkgroep kijkers uit heel Nederland vertellen over de hermelijn en zijn uitdagingen.

Diverse activiteiten werden georganiseerd. Zo richtte de werkgroep zich in de gemeente Rijswijk op habitatverbetering en werd er in Noord-Brabant onderzoek uitgevoerd. Ook nam de werkgroep in Utrecht deel aan een citizenscience-actie om waarnemingen van de hermelijn ingevoerd te krijgen op Waarneming.nl, vond er in Ridderkerk een tentoonstelling plaats, werden er diverse lezingen over de hermelijn gegeven en werd in Ede een muurschildering gemaakt.

Foto Astrant

Een ander hoogtepunt was de samenwerking met Natuurmonumenten, waarmee de werkgroep in oktober op Landgoed Haarzuilens een familievelddag organiseerde om kennis te maken met de hermelijn. Op de Zoogdierdag heeft de werkgroep het Rie de Boois fonds mogen ontvangen. De bijdrage zal worden gebruikt voor het opstellen van een handreiking voor het project de habitat van kleine marterachtigen te verbeteren. Dit project zal in 2025 klaar worden afgerond.

2024: Jaar van de hermelijn

In april 2024 organiseerde de WKM de eerste vrijwilligersdag, waar we vooral nieuwe mensen hebben mogen ontvangen om ons te helpen met de activiteiten van het jaar van de hermelijn.

In oktober is er een familieveldwerkdag georganiseerd, waar kinderen spelenderwijs kennis mochten maken met de hermelijn. Deze gezellige dag groeide dankzij de hulp van Natuurmonumenten uit tot een enorm succes met veel bezoekers.

Ook is er een eerste uitstap georganiseerd naar het Otterzentrum in Hankensbüttel om alle kleine marterachtigen in het echt te mogen bewonderen. Het bezoek bood een prachtige gelegenheid om kleine marterachtigen van dichtbij te zien, talloze foto's en filmpjes te maken, uitwerpselen van hermelijn, wezel en bunzing te onderzoeken en gedrag in de opvang te bestuderen.

Voor 2025 staan er ambitieuze projecten op de agenda, waaronder:

- het pleiten voor een landelijk monitoringprogramma voor hermelijnen en wezels;
- voortzetting van het habitatverbeteringsproject in Rijswijk en op andere locaties;
- het coördineren van een groeiende groep toegewijde vrijwilligers.

De Werkgroep Kleine Marterachtigen bedankt iedereen die heeft bijgedragen aan het Jaar van de hermelijn. We hopen dat alle inspanningen leiden tot nog meer activiteiten die de toekomst van kleine marterachtigen in Nederland veiligstellen.

Onderzoek & monitoring

Samen met vrijwilligers, leden, werkgroepen en medewerkers monitoren en verzamelen we data, die we omzetten in informatie. Ook faciliteren we onderzoek en voeren projecten uit voor overheden en instanties om kennis te vergaren en te delen.

Onderzoek & monitoring

DAZ- en KNJV-tellingen tonen eerste overeenstemming

Binnen het project Evaluatie KNJV-wildvoorjaarstellingen heeft de Zoogdierstichting meegewerkt aan de evaluatie van het telprotocol van de wildtellingen van de KNJV en de betrouwbaarheid van gegevens over hazen- en konijnenpopulaties. Het CBS voerde statistische analyses uit en vergeleek gegevens van het meetprogramma Dagactieve Zoogdieren en de KNJV-wildtellingen (2013-2023). Waar de wildtellingen op provinciaal niveau voldoende dekking bereikten, liggen de korte termijn trends van beide meetprogramma's vaak dicht bij elkaar, wat erop wijst dat beide methodes vergelijkbare populatieontwikkelingen registreren. Het CBS benadrukt dat een striktere naleving en validatie van het wildtellingen protocol een belangrijk aandachtspunt is. Dit project was een eerste stap om de samenwerking te versterken en biedt perspectief op geïntegreerde trendanalyses.

Windturbines

Op het gebied van wind op land werden onderzoeken gerealiseerd in samenwerking met diverse partijen. Zo werd het protocol voor onderzoek naar vlermuizen in windparken geactualiseerd. Ook werd onderzoek gedaan naar de vliegroutes van migrerende vlermuisoorten die relatief vaak slachtoffer worden van windturbines. En werden stappen gezet om te komen tot modellen voor foerageergebieden. Tevens werd met de sector en met betrokken ministeries gesproken over de aanpak van populatieversterking in het kader van wind op land, om de schadelijke effecten van windenergie en hoogspanningslijnen op vogels en vlermuizen te verminderen.

Netwerk Ecologische Monitoring (NEM)

Het NEM is al jarenlang een belangrijk project voor de Zoogdierstichting. Binnen het NEM worden veel soorten zoogdieren gevolgd in aantal en/of in verspreiding. Dankzij de tellingen van honderden vrijwilligers, waar het CBS trends van maakt, hebben we een goed beeld hoe het gaat met de diverse soorten. Het NEM is ongelooflijk belangrijk voor de politiek en is een graadmeter voor de kwaliteit van de natuur in Nederland. Doordat provincies steeds meer en gedetailleerdere data nodig hebben, is een uitbreiding van de NEM Meetprogramma's wenselijk. Wij danken alle tellers voor hun inspanningen!

Onderzoek & monitoring

Tweekleurige vleermuis en mopsvleermuis

In de provincie Utrecht werden weer verblijfplaatsen van tweekleurige vleermuis vastgesteld nadat de verblijfplaatsen een aantal jaar uit beeld waren. Hierdoor is deze soort (weer) goed in beeld bij de betrokken overheden en zijn aanvullende beschermingsmaatregelen getroffen. In Gelderland werden op verzoek van de provincie kasten voor mopsvleermuis opgehangen om de in 2023 ontdekte populatie voldoende verblijfplaatsen te bieden en werd gestart met onderzoek om het leefgebied in beeld te brengen.

Monitoring A12

In de periode van maart tot en met oktober heeft de Zoogdierstichting samen met Ravon en Ecogroen de zes-jaarlijkse monitoring uitgevoerd naar de functionaliteit van de faunavoorzieningen over en onder de A12 op het traject tussen Ede en Arnhem. Met behulp van cameravallen zijn de werking van twee boomarterportalen, de faunabuizen en het medegebruik van de fietstunnels door zoogdieren gemonitord. Ook heeft er vleermuisonderzoek plaatsgevonden, waarbij er is gekeken of en in welke mate vleermuizen gebruikmaken van de fietstunnels en wegportalen om de snelweg over te steken. Waar de boomarterportalen in het verleden nauwelijks leken te worden gebruikt, bleek dat één van de twee portalen nu door verschillende boomarters werd gebruikt en werden er bijna dagelijks passages vastgelegd. Het eindrapport vormt een analyse van de waarnemingen met aanbevelingen voor de faunavoorzieningen.

Foto Eveline van der Jagt

Noordse woelmuis en kiekendieven op Texel

Om de voedselsituatie van blauwe kiekendief op Texel te verbeteren is in 2023 een project gestart om de invloed van verschillende vormen van begrazing op aantallen en soortensamenstelling van muizen te onderzoeken. Er zijn drie gebieden van Staatsbosbeheer geselecteerd, met verschillende vormen van beheer. In elk gebied is een raster van 100 vallen uitgezet om de daar aanwezige muizen te vangen. Alle noordse woelmuizen en aardmuizen worden voorzien van een transponder om ze na terugvangst individueel te kunnen herkennen. Het onderzoek is in 2024 herhaald. Het uiteindelijke doel is dat er in kaart wordt gebracht met welk specifiek terreinbeheer noordse woelmuizen en predatoren beter kunnen worden gefaciliteerd.

Foto Marcel de Bruin

Bescherming

De Zoogdierverseniging mengt zich, gevraagd en ongevraagd, in maatschappelijke discussies. Onze zienswijze is altijd gebaseerd op (eigen) onderzoek. Zo geven we zoogdiersoorten die in de verdrinking dreigen te komen een gefundeerde stem.

Bescherming

Foto Wesley Overman

Bescherming eikelmuis

Om de eikelmuisen te beschermen is er een overkoepelend plan opgesteld waarbij alle betrokken organisaties samenwerken: het Eikelmuisbeschermingsplan. Het succesvolle fokprogramma voor de eikelmuispopulatie op de Bemelerberg heeft bijgedragen aan een advies van de begeleidingsgroep om ook voor de populatie eikelmuisen van het Savelsbos een fokprogramma op te starten. Naar verwachting zullen in 2025 de eerste gefokte eikelmuisen worden teruggeplaatst in het Savelsbos. Vanuit het Eikelmuisbeschermingsplan is in 2024 begonnen met het beplanten van voor eikelmuisen geschikte habitats om corridors tussen de verschillende leefgebieden te realiseren.

Energietransitie

Voor vleermuisen was in 2024 de energietransitie een belangrijk onderwerp. De Zoogdierstichting bracht kennis en ervaring in aan tafel bij de Taskforce energietransitie waar de knelpunten tussen isoleren en bescherming van populaties van vleermuisen met alle belanghebbende partijen worden aangepakt. Vanuit die rol keken we met een kritische en open blik mee bij het toepasbaar maken van technieken zoals eDNA om locaties van verblijfplaatsen in beeld te krijgen en meer geautomatiseerde toepassingen om vleermuisveldwerk efficiënter te maken. De bescherming van vleermuispopulaties is hierbij steeds leidend.

Kennisdocumenten

Wanneer ruimtelijke activiteiten plaatsvinden waarbij vleermuisen in het geding zijn, moeten – vanwege de beschermde status van vleermuisen – maatregelen genomen worden om schade te voorkomen of te verzachten. Welke maatregelen dat zijn, staat beschreven in zogenaamde Kennisdocumenten. BIJ12 is verantwoordelijk voor deze Kennisdocumenten. De Zoogdierstichting heeft in 2024 gewerkt aan kennisdocumenten van BIJ12 over ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis.

Foto Eveline van der Jagt

Kennisoverdracht

Dankzij (onze) data is het mogelijk om gericht onderzoek te doen naar voorkomen, leefwijze en bedreigingen. De expertise die zo wordt opgebouwd delen we graag met andere belanghebbenden, zoals overheden, adviesbureaus en terreinbeheerders. Bijvoorbeeld d.m.v. cursussen, lezingen en publicaties.

Kennisoverdracht

Cursus kleine marterachtigen

In 2024 hebben we vier keer de cursus ' Kleine Marterachtigen: ecologie, onderzoek en advisering in het kader van de Omgevingswet' gehouden, op verschillende locaties in Nederland. In deze tweedaagse cursus leert een trio aan cursusleiders de deelnemers meer over de ecologie van, onderzoek aan en juridische aspecten bij deze fascinerende roofdieren. Dit trio aan cursusleiders bestaat uit Dick Klees (Studio Wolverine), Matthijs Smaal (Buro Smaal) en Jeffrey Peereboom (Eco-Wezel). Tijdens de tweede dag van de cursus zijn de deelnemers naar buiten gegaan om ervaring op te doen met het plaatsen van de struikrover. Deelnemers aan de cursus komen uit verschillende hoeken van de samenleving, vanuit hun werk of eigen interesse, wat zorgt voor een dynamische cursus met veel kennisuitwisseling.

Egeltelling

Aantal tellingen

5674

Aantal deelnemers

4693

Tuintellingen

Samen met enkele andere soortenorganisaties heeft de Zoogdierstichting in 2024 het beheer van de Tuintellingen website overgenomen van de Vogelbescherming. Deze overname was voor de gebruikers niet merkbaar maar vereiste wel een flinke inspanning. Het resultaat was gelukkig prima: zowel de mollentelling in februari, de egeltelling in september als de vleermuistelling in mei leverden veel waarnemingen op. Ook de pers besteedde veel aandacht aan de Tuintellingen.

Foto Edwin Giesbers

Symposium Kenniscentrum Bever

Op 17 oktober vond het symposium Kenniscentrum Bever plaats. Een kennisuitwisseling die in het teken stond van elkaar ontmoeten en begrijpen. Belangrijke vraag die besproken werd: Hoe kunnen we veilig en duurzaam samenleven met bever en das? Het symposium werd bezocht door dijkbeheerders, ecologen, beleidsmakers van waterschappen, vertegenwoordigers van Rijkswaterstaat, provincies, ProRail en natuurbeschermingsorganisaties.

Otterexcursie

In juli werd een groep enthousiaste natuur- en waterbeheerders rondgeleid langs otterleefgebied tijdens een driedaagse otterexcursie. De opgedane kennis wordt ingezet in het Interreg project 'Otter over de grens'. Vlaanderen en Zuid-Nederland nemen voor de otter een cruciale plaats in. In het verleden is er namelijk een groot gebied geweest, van zuidwest-Frankrijk tot noordoost-Duitsland, waar geen otters meer voorkwamen. Na de eerste (her)vestiging van otters kan een sterke otterpopulatie in het zuiden van de Lage Landen een mooie springplank vormen. Aangezien samenwerking heel belangrijk is om voor de otter echt het verschil te maken, werd het Interreg project Vlaanderen-Nederland 'Otter over de Grens' opgezet.

Overige cursussen

De Zoogdierstichting heeft in 2024 veel cursussen over vleermuizen gegeven en ziet de vraag naar kennis hierover toenemen. Een deel van onze cursussen is gericht op het tellen door de vrijwilligers in de meetnetten zoals NEM-VTT. Een ander deel is gericht op verschillende onderwerpen voor professionals in het werkveld, zoals beleidsmakers en ecologen bij (semi) overheden en medewerkers van adviesbureaus. De Zoogdierstichting werkt samen met landelijke organisaties en overheid/heden om opleidingstrajecten voor vleermuisecologen op te zetten. In het voor- en najaar is opnieuw de Professionele opleiding wolvendossier georganiseerd om professionals in korte tijd veel kennis over de wolf bij te brengen.

Foto Damian van Katwijk

Werkgroepen

Veel leden zijn actief binnen één of meer van de 14 bij de Zoogdiervereniging aangesloten werkgroepen. Werkgroepen waarbinnen leden en vrijwilligers samenwerken aan een gezamenlijk doel. Zij vormen een bron van kennis, innovatie én inspiratie.

Werkgroepen

CaLutra

De otter en bever heroveren Nederland steeds meer. Veel otters worden verkeersslachtoffer. In de regionale otteroverleggen tussen overheden en terreinbeheerders, die o.a. door Calutra zijn gestart, wordt hier serieus aandacht aan besteed. De prachtige en ingenieuze bever geeft steeds meer zorgen doordat hij in dijken graaft. De driedaagse otterexcursie vanuit het interregionaal overleg was een groot succes. Op 2 november was de gezellige jaarlijkse CaLutradag in Onstwedde.

[Lees hier meer over deze werkgroep →](#)

Foto: Otte Zijlstra

Werkgroep Boomarter Nederland

De voorjaarsbijeenkomst werd gehouden op 13 april in Het Jachthuis aan de Otterloseweg 116 in Ugchelen. Er is onder andere gesproken over de gewenste verjonging van de werkgroep. Ook het voornemen van de Zoogdiervereniging de organisatiestructuur onder de loep te nemen is besproken. Er is informatie uitgewisseld met het Britse Wild Wood Trust, dat bezig is met het herintroduceren van de boomarter in Zuidoost-England. Er komt beweging in het realiseren van een boek over de boomarter tijdens het jubileumjaar. Hier zal ook een sponsoringsactie voor worden opgezet. Eind 2024 is begonnen met de Marterpassen 31.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep →](#)

Stichting Vleermuiswerkgroep Groningen

In 2024 droegen ongeveer 40 vrijwilligers bij aan de activiteiten van de VWG. Tijdens de wintertellingen werden in de ringoven te Wirdum opnieuw veel baardvleermuizen gevonden. In de Rabenhauptbunker werd een recordaantal franjestaarten

gespot. In de Aa kerk werden ook weer zeer veel gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Al deze objecten zijn in recente jaren aanzienlijk verbeterd voor de vleermuizen.

Er zijn vier NEM VTT routes gereden. In 2024 is voor het eerst een nieuwe route gereden terwijl een recorder de vleermuisgeluiden vastlegde. Hiermee wordt geprobeerd trends in het voorkomen van vleermuizen vast te leggen. Er zijn bij particulieren inspecties van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen dan wel kolonietellingen uitgevoerd.

Een groep van zes vrijwilligers was op twee markten aanwezig met een kraam om voorlichting en advies te geven. Verder zijn er 20 lezingen en excursies verzorgd, verspreid over de hele provincie.

De Vleermuiswerkgroep heeft het afgelopen jaar 60 meldingen over vleermuizen en verzoeken om informatie afgehandeld. De trend zet door dat er minder verzoeken in verband met 'hinder' van vleermuizen binnenkomen en meer verzoeken om informatie over hoe de vleermuizen kunnen worden ontzien bij herstel- of isolatiewerkzaamheden.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep →](#)

Werkgroepen

KNNV Natuurlijk Delfland

Het Team Zoogdieren van Natuurlijk Delfland heeft een vleermuisexcursie in Delftse Hout georganiseerd. Er is een camera-onderzoek uitgevoerd op het Vogeleiland. In het kader van het NEM verspreidingsonderzoek muizen zijn braakballen van de Zoogdierverseniging onderzocht. Op verzoek van een bewoner van de Artemisflat is een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen. Er bleken inderdaad vleermuizen te zijn. Extra vermelding verdient de samenwerking met Staatsbosbeheer, het Zuid-Hollands Landschap en Natuurmonumenten.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep →](#)

Veldwerkgroep

In oktober is er een 10-daags zomerkamp gehouden rond het Skadar-meer in Montenegro. Hieraan namen 25 deelnemers uit 5 landen deel. Tijdens het kamp zijn veel karstgrotten bezocht en is er met mistnetten bemonsterd. Daarnaast zijn jakhalzen en Javaanse mangoeste (een exoot) vastgesteld in de regio.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep →](#)

Foto Bernadette van Noord

Werkgroep Kleine Marterachtigen

2024 was het Jaar van de hermelijn, waar de hele werkgroep zich intensief voor heeft ingezet. De samenstelling van het bestuur is niet gewijzigd. Emily Mensink is eind 2023 tot het bestuur toegetreden en is tot op heden aanspreekpunt en beheerder van de sociale media. Ook in 2024 heeft de werkgroep een bijdrage mogen waarmaken de bescherming van en onderzoek naar kleine marterachtigen mede mogelijk wordt gemaakt.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep →](#)

Werkgroep Langoren

De Werkgroep Langoren is eind 2023 opgericht en heeft in 2024 bijna 40 nieuwe leden mogen verwelkomen. Er is in 2024 veel kennis uitgewisseld, onder andere met Jasja Dekker en de Zoogdierverseniging. Tijdens de Zoogdierdag heeft de werkgroep een korte presentatie gegeven om de werkzaamheden toe te lichten. De werkgroep is actief op sociale media en leden waren te zien bij diverse TV- en radioprogramma's. Ook werden er enkele excursies georganiseerd, onder andere op landgoed Houdringe. Leden en geïnteresseerden hebben prachtige foto's van hazen en konijnen beschikbaar gesteld. Deze mogen gebruikt worden voor bijvoorbeeld Instagram.

[Lees hier het volledige jaarverslag van deze werkgroep →](#)

Overige werkgroepen

Kijk voor een volledig overzicht van alle werkgroepen op de website van de Zoogdierverseniging.

[Lees hier meer over de \(overige\) werkgroepen →](#)

Foto V. Corona

Organisatie & financiën

Organisatie

Daan Jacobs en Kamiel Spoelstra hebben het bestuur verlaten.

Het ledenaantal is licht gegroeid, tot 1989 (2023: 1960) leden. Het aantal abonnementen op Zoogdier en Lutra is toegenomen tot 1046 (2023: 1009).

Glenn Lelieveld, Marlot Jonker en Marcel Schillemans hebben het bureau verlaten. Lidewij Disbergen, Arthur van Woersem, Neeltje Huizenga, Raya Strikwerda, Wieneke Huls en Saskia Ruth zijn in dienst getreden. Op 31 december werkten 32 mensen (22,9 FTE) voor de stichting.

Financiën

De baten van de vereniging zijn in 2024 € 137.496. De kosten € 137.553. De vereniging heeft een negatief resultaat behaald. De omzet 2024 van de stichting is € 3.024.969. De stichting heeft 2024 met een positief resultaat afgesloten.

De jaarrekening van de vereniging is na vaststelling door de ALV te vinden op de [ANBI pagina van de Zoogdiervereniging](#). De [ANBI pagina van de Zoogdierstichting](#) bevat de jaarrekening van de stichting.

Vereniging:

Pagina 6 Huis- en hobbydierenlijst zoogdieren van kracht

Pagina 7 Het verborgen leven van onze zoogdieren

Pagina 8 Zoëy over langoren

Pagina 9 2024: Jaar van de hermelijn

Pagina 17 Cursus kleine marterachtigen

Pagina 19 Werkgroepen

Pagina 15 Bescherming eikelmuis

Stichting:

Pagina 8 Bescherming van de eikelmuis

Pagina 12 DAZ- en KNJV-tellingen tonen eerste overeenstemming

Pagina 12 Windturbines

Pagina 12 Netwerk Ecologische Monitoring (NEM)

Pagina 13 Monitoring A12

Pagina 13 Noordse woelmuis en kiekendieven op Texel

Pagina 17 Tuintellingen

Pagina 18 Symposium Kenniscentrum Bever

Pagina 18 Otterexcursie

Pagina 18 Overige cursussen

Vereniging & Stichting:

Pagina 6 eDNA als methode om (sneller) vleermuizen op te sporen

Pagina 6 Keutels als graadmeter voor gezonde veenweides

Pagina 7 Schrappen van inbouwvoorzieningen kost juist geld en tijd

Pagina 8 Help, je bent door een vleermuis gebeten; wat nu?

Pagina 13 Tweekleurige vleermuis en mopsvleermuis

Pagina 15 Kennisdocumenten

Pagina 15 Energietransitie